

Agatha Christie

Misterul de la Market Basing

— În fond, nimic nu seamănă cu viața la țară, nu-i așa? Spuse inspectorul Japp, inspirând adânc pe nas și expirând pe gură, așa cum scrie la carte.

Poirot și cu mine am salutat ideea din toată inima. Fusese sugestia inspectorului de la Scotland Yard ca să mergem în weekend în orășelul de provincie Basing Market. Când era liber, Japp era un botanist pasionat și vorbea despre flori mărunte, cu nume latinești incredibil de lungi (pronunțate oarecum ciudat), cu un entuziasm chiar mai mare decât cel cu care-și trata cazurile.

— Nimeni nu ne cunoaște și noi nu știm pe nimeni, sublinie Japp. Asta-i esențial!

Totuși, nu prea așa stătea cazul, deoarece polițistul local fusese transferat dintr-un sat aflat la cincisprezece mile depărtare, unde avusese loc o otrăvire cu arsenic, ceea ce îl pusese în contact cu inspectorul de la Scotland Yard. Recunoscându-l încântat – asta i-a sporit buna dispoziție lui Japp și, cum stăteam la micul dejun, duminică dimineață, în separeul hanului din sat, cu soarele strălucind și cârceii de caprifoi strecurați prin fereastră, ne simțeam extraordinar de bine. Șunca cu ouă era excelentă, cafeua nu prea bună dar băubilă și fierbinte.

— Așa viață zic și eu, spuse Japp. Când o să ies la pensie, îmi iau un locușor la țară. Ca ăsta, departe de crime!

— Le crime, il est partout, remarcă Poirot, în timp ce înfulecă o bucată mare de pâine și se încruntă la o vrabie care se legăna obraznică pe pervazul ferestrei.

Am recitat în glumă: „Iepurele ăla are o mutră frumoasă, Dar duce o viață personală odioasă.

N-aș putea cu adevărat să vă spun
Ce lucruri groaznice iepurii la cale pun”.

— Doamne, spuse Japp, rezemându-se de spătar, aș mai vrea un ou și o felie, două de șuncă. Ce zici, căpitane?

— De acord, am răspuns însuflețit. Dar tu, Poirot?
Poirot refuză.

— Nu trebuie să-ți încarci așa stomacul încât creierul să nu mai funcționeze, remarcă el.

Am să risc să-mi umplu stomacul încă puțin, râse Japp. Iau proporții; apropo, și tu ești solid, domnule Poirot. Hei, domnișoară, două porții de ouă cu șuncă.

În clipa aceea, însă, o siluetă impunătoare apăru în cadrul ușii. Era polițistul Pollard.

— Vă rog să mă scuzați, domnilor, dar am să-l deranjez pe inspector pentru că am nevoie de sfatul său.

— Sunt în vacanță, se apăra Japp de îndată. Nu vreau să am de lucru. Ce s-a întâmplat?

— Domnul de la Leigh House... S-a împușcat... În cap.

— Bine, se descurcă ei, spuse Japp mecanic. Datorii sau vreo femeie, cred. Îmi pare rău, nu pot să te ajut, Pollard.

— Problema este că nu s-ar fi putut împușca, zise polițistul. Cel puțin, asta-i părerea doctorului Giles.

Japp lăsa ceașca jos.

— Nu s-ar fi putut împușca. Ce vrei să spui?

— Asta susține doctorul Giles, repetă Pollard. Că e absolut imposibil. E cumplit de uluit, ușa închisă pe dinăuntru și ferestrele la fel; dar el insistă că omul nu s-ar fi putut sinucide.

Lucrurile s-au schimbat. Am renunțat la porțiile suplimentare de ouă cu șuncă și câteva minute mai târziu mergeam cu toții cât puteam de repede spre Leigh House, Japp chestionându-l îndeaproape pe polițist.

Numele mortului era Walter Protheroe; un om de vârstă mijlocie și foarte retras. Venise cu opt ani în urmă în Market Basing și închiriasse Leigh House, un vechi conac în ruine. Locuia într-un colț al său, având în slujba lui o îngrijitoare pe Care o adusesse cu el. O chema domnișoara Clegg, era o femeie foarte demnă și foarte respectată în sat. Doar recent, domnul Protheroe primise vizitatori care au rămas să stea la el, o doamnă și un domn Parker din Londra. În dimineața aceasta, neprimind nici un răspuns când s-a dus să-și strige stăpânul și găsind ușa închisă, domnișoara Clegg s-a alarmat, a telefonat la poliție și la doctor. Polițistul Pollard și doctorul Giles sosiseră în același moment. Prin eforturi unite reușiseră să spargă ușa de stejar de la dormitorul său.

Domnul Protheroe zăcea pe dușumea, împușcat în cap, cu pistolul în mâna dreaptă. Arăta ca un caz clar de sinucidere.

Totuși, după ce-a examinat cadavrul, doctorul Giles a fost foarte uimit și, în cele din urmă, l-a tras pe polițist deoparte și i-a comunicat nelămuririle sale, la care Pollard s-a gândit de îndată la Japp. Lăsând totul în grija doctorului, s-a repezit la han.

Exact când povestea polițistului s-a terminat, am sosit la Leigh House, o clădire mare cu un aer dezolant, înconjurată de o grădină neîngrijită, plină de buruieni. Ușa de la intrare era deschisă și am pătruns imediat în hol și de acolo într-o cameră pentru micul dejun de unde se auzea sunetul unor voci. Erau patru oameni în cameră: un om îmbrăcat în niște haine oarecum țipătoare, cu o față perfidă, respingătoare, care nu mi-a plăcut din prima clipă; o femeie cam de același tip, deși frumoasă, dar de o manieră vulgară;

o altă femeie îmbrăcată sobru, în negru, care stătea mai la o parte, probabil îngrijitoarea și un bărbat înalt îmbrăcat într-un costum de vânător din stofă, cu o față inteligentă, de om capabil și care era clar stăpân pe situație.

— Doctore Giles, i se adresă polițistul, acesta este inspectorul detectiv Japp de la Scotland Yard și cei doi prieteni ai săi.

Doctorul ne salută și ne recomandă domnului și doamnei Parker. Apoi i-am însoțit la etaj. La un semn al lui Japp, Pollard rămase jos ca să supravegheze casa. Doctorul ne-a condus sus, de-a lungul unui coridor. În capăt, o ușă era deschisă; așchii din ea atârnavă în balamale și ușa se prăbușise pe dușumea înăuntru.

Am intrat. Cadavrul zăcea încă pe pardoseală. Domnul Protheroe fusese un om între două vârste, cu barbă și păr cărunt la tâmple. Japp se duse și îngenunche lângă el.

— De ce nu l-ați lăsat așa cum l-ați găsit? Mormăi el.

Doctorul dădu din umeri.

— Am crezut că-i un caz clar de sinucidere.

— Hm! Făcu Japp. Glonte a intrat în cap prin spatele urechii stângi.

— Exact, confirmă doctorul. Este clar imposibil ca el să se fi împușcat.

Ar fi trebuit să-și răsucească mâna dreaptă pe după cap. N-o putea face.

— Totuși, ați găsit pistolul în mâna lui? Apropo, unde e?

Doctorul arată cu capul spre masă.

Dar nu-l ținea strâns în mână, adăugă el. Era în palmă, însă degetele nu erau încleștate pe el.

— A fost pus acolo mai târziu, observă Japp; asta-i destul de clar.

Examina arma. A tras un cartuș. Vom lua amprente, dar mă îndoiesc că vom găsi altele în afară de ale dumneavoastră, doctore Giles. De cât timp e mort?

— De aseară. Nu pot să mă pronunț asupra orei, așa cum fac doctorii aceia minunați din povestirile cu detectivi, în mare, însă, e mort de vreo 12 ore.

Până atunci, Poirot nu făcuse nici o mișcare. Rămăsese lângă mine, privindu-l pe Japp și ascultându-i întrebările. Numai din când în când mirosea aerul cu delicatețe, ca și cum asta îl uimea. L-am mirosit și eu, dar n-am putut descoperi nimic care să-mi trezească interesul. Aerul din cameră părea foarte curat și lipsit de orice miros și totuși, din când în când, Poirot continuă să-l miroasă în mod ciudat, ca și cum nasul său mai fin descoperise ceva ce eu nu depistasem.

După ce Japp se îndepărtă de cadavru, Poirot îngenunche lângă el. Nu se uită la rană. La început m-am gândit că examina degetele de la mâna în care se aflase pistolul, dar după o clipă am observat că pe el îl interesa o batistă din mâneca hainei. Domnul Protheroe purta un costum gri închis. În cele din urmă, Poirot se ridică, dar ochii îi rămaseră ațintiți asupra batistei, uimiți.

Japp îl chemă să-l ajute să ridice ușa. Folosindu-mă de ocazie, am îngenuncheat și eu și, scoțând batista din mânecă, am cercetat-o cu atenție. Era o batistă foarte simplă din material alb; nu era nici o inițială, nici o pată

de vreun fel. Am pus-o la loc, dând din cap și recunoscându-mă depășit de evenimente.

Ceilalți ridicaseră ușa. Mi-am dat seama că încercam să găsească cheia. Dar în van.

— Asta pune capăt poveștii, spuse Japp. Fereastra e închisă. Ucigașul a încuiat ușa și a luat cheia cu el. S-a gândit că se va considera că Protheroe se închisese singur și s-a împușcat și că absența cheii nu va fi observată. De acord, domnule Poirot?

— De acord, da, dar ar fi fost mai simplu și mai bine să strecoare cheia înapoi pe sub ușă. Atunci ar fi părut ca și cum căzuse din broască.

— Ah, bine, dar nu poți să te aștepti ca toată lumea să aibă idei strălucite ca ale tale. Ai fi fost o teroare adevărată dacă te-ai fi apucat de crime. Ai de făcut vreo remarcă, domnule Poirot?

Mi s-a părut că Poirot era într-un fel încurcat. A aruncat o privire prin cameră și a remarcat pe un ton blând de parcă și-ar fi cerut scuze: a fumat o mulțime, domnul ăsta.

Chiar așa era; căminul era plin de mucuri de țigări ca și scrumiera care se afla pe o măsuță, lângă un fotoliu mare.

— Trebuie să fi fumat vreo douăzeci de țigări aseară, remarcă Japp. Aplecându-se, examinează cu grijă ceea ce se afla în cămin și, apoi, își îndreaptă atenția spre scrumieră. Toate sunt de același fel, remarcă el și fumate de același om. Nu-i nimic aici, Poirot.

— N-am spus că era, murmură prietenul meu.

— Hei, ce-i asta? Exclamă Japp. Se repezi la ceva lucios și strălucitor care se afla pe dușumea lângă mort. Un buton rupt. Mă întreb al cui e. Doctore Giles, vă rog coborâți și trimiteți-o sus pe îngrijitoare.

— Și cu familia Parker? El e foarte nerăbdător să plece... Spune că are niște treburi urgente la Londra.

— Da, bine. O să trebuiască să se descurce fără el... După cum evoluează lucrurile, s-ar putea să-l aștepte niște afaceri urgente aici! Trimite-o sus pe îngrijitoare și nu-i lăsa pe niciunul dintre Parkeri să te păcălească pe dumneata sau pe Pollard. A intrat cineva aici în dimineața asta?

Doctorul se gândi.

— Nu, au stat afară pe coridor, în vreme ce Pollard și cu mine am intrat.

— Sunteți sigur de asta?

— Absolut sigur.

Doctorul plecă să facă ce fusese rugat.

— Bun, omul ăsta, spuse Japp admirativ. Unii dintre doctorii ăștia de țară sunt tipi de clasa întâi. Mă întreb cine l-a împușcat pe individul acesta. Se pare că unul din cei trei din casă. Nu-mi prea vine s-o suspectez pe îngrijitoare. A avut opt ani la dispoziție să-l împuște, dacă ar fi vrut s-o facă. Dar cine sunt Parkerii ăștia? Nu arată a fi un cuplu amabil.

În acest moment apăru domnișoara Clegg. Era o femeie înaltă, uscățivă, cu păr cărunt, îngrijit, despărțit de o cărare la mijloc, foarte calmă și serioasă din fire. Mai trăda un aer de om capabil, care-ți impunea respect. Răspunzând la întrebările lui Japp, ea povesti că era de paisprezece ani în

slujba celui mort. Fusese un stăpân generos și respectuos. Nu-i văzuse niciodată pe domnul și doamna Parke; până acum trei zile, când sosiseră pe neașteptate să locuiască acolo. Era de părere că se invitaseră singuri – în mod sigur stăpânul nu fusese încântat să-i vadă. Butonii pe care-i arătă Japp nu-i aparțineau domnului Protheroe – era convinsă de asta. Întrebată despre pistol, zise că știa că stăpânul ei avea o armă de acest fel. O ținea închisă. O văzuse odată, cu câțiva ani în urmă, dar nu putea să spună dacă era aceeași. N-auzise nici o împușcătură seara trecută, lucru care nu părea surprinzător, deoarece era o casă mare, cu multe coridoare și camerele ei, ca și cele pregătite pentru familia Parker, se aflau la capătul celălalt al clădirii. Nu știa la ce oră se culcase domnul Protheroe... Era încă treaz pe la nouă și jumătate când ea s-a retras. De obicei, nu se culca de îndată ce se ducea în camera lui. Obişnuia să-și petreacă jumătate din noapte citind și fumând. Fuma extrem de mult.

Atunci Poirot strecură o întrebare.

— De obicei stăpânul dumitale dormea cu fereastra închisă sau deschisă?

Domnișoara Clegg stătu pe gânduri.

— De obicei era deschisă, în orice caz sus.

— Totuși, acum e închisă. Puteți să explicați lucrul ăsta?

— Nu, numai dacă nu a simțit un curent și a închis-o.

Japp i-a mai pus câteva întrebări, după care i-a dat drumul. Apoi i-a anchetat separat pe cei doi Parker. Doamna Parker părea a fi isterică și plângăreată; domnul Parker era îngâmfat și fanfaron. Negă că butonul îi aparținea, dar cum soția sa îl recunoscuse mai înainte, aceasta nu prea i-a îmbunătățit situația; când a mai negat și că ar mai fi fost vreodată în camera lui Protheroe, Japp a considerat că avea suficiente dovezi să ceară un mandat de arestare.

Lăsându-l pe Pollard stăpân pe situație, Japp se reîntoarse degrabă în sat și luă legătura telefonic cu sediul central. Poirot și cu mine ne-am întors la han.

— Ești neobișnuit de liniștit, am zis. Nu te interesează cazul.

— Au contraire, mă interesează enorm, dar și mă uimește.

— Motivul este necunoscut, am spus gânditor, dar sunt sigur că familia Parker e de proastă calitate. Toate dovezile sunt destul de clar împotriva lui, cu toată lipsa de motivație, dar aceasta ar putea apare mai târziu.

— Nu te-a izbit nimic ca fiind deosebit de semnificativ, deși a fost trecut cu vederea de Japp?

M-am uitat la el curios.

— Ce mi-ascunzi, Poirot?

— Ce-ascundea mortul?

— O, batista aia!

— Exact, batista aia!

— Un marinar și-a pus batista în mânecă, am zis pe gânduri.

— Excelent, Hastings, dar nu la asta mă refer.

— La ce altceva?

— Mereu și mereu îmi vine în minte mirosul fumului de țigară.

— Nu mirosea deloc, am exclamat uimit.

— Nici mie nu mi s-a părut, cher ami.

M-am uitat serios la el. E atât de dificil să-ți dai seama când Poirot te duce cu preșul, dar el părea foarte serios și încruntat.

Ancheta a început două zile mai târziu. Intre timp, au apărut alte mărturii. Un vagabond a recunoscut că sărise zidul grădinii de la Leigh House, unde adesea dormea într-un șopron care era lăsat deschis. A mai declarat că la ora 12 noaptea auzise doi bărbați certându-se tare într-o cameră de la primul etaj. Omul cerea o sumă de bani; celălalt refuza supărat. Ascuns după un tufiș el îi văzuse pe cei doi oameni, trecând încolo și înapoi prin fața ferestrei luminate. Pe unul îl cunoștea bine ca fiind domnul Protheroe, proprietarul casei; pe celălalt l-a identificat, fără nici un dubiu, ca fiind domnul Parker.

Era clar acum că familia Parker venise la Leigh House ca să-l șantajeze pe Protheroe și, când, mai târziu, sa descoperit că adevăratul nume al decedatului era Wendover și că fusese locotenent de marină, implicat în explozia din 1910, de pe nava de lux „Merrythought”, cazul păru să se limpezească rapid. S-a presupus că Parker, cunoscând rolul pe care-l jucase Wendover, dăduse de urmele lui și pretindea bani ca să păstreze secretul, lucru pe care celălalt îl refuza. În timpul răfuielii, Wendover își scoase revolverul, Parker i-l smulse și îl împușcă, încercând după aceea să însceneze o sinucidere.

Parker a fost trimis în judecată, rezervându-și dreptul la apărare. Noi am asistat la procedurile de la poliție. Când am plecat, Poirot dădea din cap.

— Așa trebuie să fie, murmura ca pentru sine. Da, așa trebuie să fie. Nu mai aștept.

Intră la poștă și scrise un bilet pe care îl expedie printr-un mesager special. N-am văzut cui îi era adresat. Apoi ne-am întors la hanul unde stătusem în memorabilul weekend.

Poirot era neliniștit, patrulând spre fereastră și înapoi.

— Aștept un musafir, îmi explică el. Nu se poate... Sigur, nu pot să mă înșel. Nu, iat-o.

Spre marea mea uimire, peste o clipă, domnișoara Clegg intră în cameră. Era mai puțin calmă ca de obicei și respira greu ca și cum ar fi alergat. Am văzut teama din ochii ei în timp ce-l privea pe Poirot.

— Luați loc, mademoiselle, spuse el cu bunătate. Am ghicit corect, nu-i așa?

În loc de răspuns, izbucni în lacrimi.

— De ce ați făcut-o? O întrebă Poirot cu blândețe. De ce?

— L-am iubit atât de mult, răspunse ea. Am fost doica lui când era numai un băiețel. O, aveți milă de mine!

— Am să fac tot ce depinde de mine. Dar înțelegeți că nu pot să las un om nevinovat să atârne în ștreang, chiar dacă el este un escroc nerușinat!

Ea se ridică și spuse încet:

— Poate totuși, n-ar fi trebuit. Faceți așa cum știți mai bine.

Apoi, ieși iute din cameră.

— Ea l-a împușcat? Am întrebat cu totul uluit.

Poirot zâmbi și clătină din cap.

— El s-a împușcat. Îți amintești că purta batista în mână dreaptă?

Asta mi-a dovedit că era stângaci. Temându-se că va fi descoperit, după întrevvedere furtunoasă cu domnul Parker, s-a împușcat. În dimineața următoare, domnișoara Clegg urcă să-l cheme ca de obicei și-l găsi zăcând mort. După cum tocmai ne-a spus, îl cunoștea de când era un băiețel și s-a înfuriat pe familia Parker care-l împinsese spre această moarte dezonorantă. Ea îi considera ucigași și-atunci, deodată, a văzut un prilej de a-i face să sufere pentru fapta pe care o inspiraseră. Numai ea singură știa că el era stângaci. A luat pistolul din mâna stângă și l-a pus în cea dreaptă, a închis bine fereastra, a lăsat să cadă butonul pe care-l luase din una din camerele de jos, a plecat închizând ușa și luând cheia.

— Poirot, am izbucnit eu, plin de entuziasm, tu ești magnific. Toate astea numai de la micul clu cu batista.

— Și fumul de țigară. Dacă fereastra ar fi fost închisă, cu toate țigările alea fumate, camera ar fi trebuit să miroasă din plin a fum. Dar nu, era aerisită, așa că am dedus imediat că fereastra trebuie să fi fost deschisă toată noaptea și închisă abia dimineața, ceea ce m-a pus pe o linie foarte interesantă de speculații. Nu-mi puteam imagina nici un motiv pentru care un ucigaș să fi vrut să închidă fereastra. Ar fi fost în avantajul său s-o lase deschisă și să pretindă că criminalul fugise pe acolo, dacă teoria cu sinuciderea nu mergea. Bineînțeles, mărturiile vagabondului, când le-am auzit, mi-au confirmat bănuielile. N-ar fi putut niciodată auzi conversația aceea dacă fereastra n-ar fi fost deschisă.

— Splendid! Am spus din toată inima. Acum, ce zici de-un ceai?

— Ai vorbit ca un englez adevărat, spuse Poirot cu un oftat. Crezi că aș avea șansa să găsesc aici un pahar cu sirop?

SFÂRȘIT